

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Leo
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

In pragul primăverii.

Arad, 3 Martie.

Era de prevăzut că în primăvara aceasta se va precipita cursul evenimentelor militare, înfiorătorul măcel între popoarele Europei va lua proporții și mai mari. Prin o ciocnire mai violentă a masselor enorme de forțe militare se spera că războiul va lua capăt mai degrabă, ramura de oliv va prinde să înfloriască astfel. Cu perspectiva aceasta s'au făcut pregătiri febrile de ambele grupe beligerante și forțe proaspete din sânge bătrân, au fost chemate sub arme. Și fiindcă s'au făcut sforțări mari din partea ambelor grupe de combatanți, siguranța deciderii apropiate a sorții războiului nu se poate aștepta, molohul va mai pretinde încă mii și mii de vieți omenesti să i se aducă jertfă.

Semne că într'adevăr se va accelera cursul evenimentelor militare în primăvara aceasta avem deja și până aci două importante fapte militare ca dovezi. Unul s'a produs în peninsula balcanică, cellalt pe frontul apusean. Ambele s'au întâmplat în urma spiritului de inițiativă al celor două imperii centrale. Încă odată sunt puse în lumină intensă cele două calități mari cari sunt caracteristicele prin eselență ale acțiunii puterilor centrale, și anume spiritul de inițiativă și precizia planului, și cărora se datoresc succesele mari de până aci pe toate fronturile de luptă.

Pe coasta răsăriteană a Adriaticei trupele austro-ungare au cucerit orașul Durazzo, sînd trupele italiene cari întregiau rările rânduri ale armatelor sârbești și albaneze să evacueze acest oraș menit să joace un rol de

importantă în deslegarea problemei balcanice. Într'o altă parte a ziarului culegeam zilele trecute câteva rânduri dintr'un organ semioficial vienez, în cari se stăruia asupra importanței ce i se dă acestei cuceriri în cercurile politice de seamă din capitala austriacă. — Prin cucerirea capitalei prințului de Wied și a lui Essad pașa problema albaneză a fost rezolvită în chip provisor, ori poate chiar definitiv, mica țară arnăuțească a fost cucerită în timpul de chinuitoare sforțări de a-și elupta independența politică. Țară mică dar bogată în partide cari s'au înfiripat sub puterea diferitelor influențe ce se încrucișau peste acel pământ sterp și muntos, venite din diferite părți, dela Viena, dela Roma, din cele trei țări balcanice de hotar, Serbia, Grecia și Bulgaria, și o influență slabă pornia chiar dela Constantinopol. Chestiunea albaneză este rezolvită de armele austro-ungare, și tot de arme se pare că va fi rezolvită întreagă chestiunea balcanică, nu însă cum vor vrea popoarele mici de acolo — e prea târziu acum — cari nu s'au putut desbăra de „balcanism”, ci cum vor vrea marile puteri, cari odată hotărâseră prin convenții și tratate să se înființeze state încâtva naționale, fiindcă toate acele popoare se dovediseră solidare în lupta de emancipare, de resurecțiune, contra imperiului turcesc, — ori, popoarele acele mici balcanice, prin solidaritatea aceasta și prin cântul libertății ce-l făceau să răsune din munții Pindului la Marea Neagră, au silit pe marile puteri să le decidă soarta dându-și învoirea la înființarea de state cu caracter cât mai național.

Armatele austro-ungare au cucerit țărișoara Albaniei aproape întreagă, doar un

mic litoral mai face rezistență încă, cine știe până când. Și cu acest prilej reflexiile stăruiesc asupra trecutului aceluia popor de viteji, ce se distingea printr'un eminent spirit soldătesc. Din mijlocul lui și-a recrutat imperiul otoman prețioase elemente militare conducătoare ale armatelor otomane ce vâriseră în îngrijorare toate țările creștine...

Pe frontul apusean în același timp, armatele germane se dovedesc capabile de o nouă ofensivă. În fața Verdunului, una dintre cele patru fortărețe cari încunună brâul de fier dela granița franco-germană, aceste armate au câștigat teren, au cucerit fortul Douaumont și amenință deja alte două forturi puternice Vaux și Flery. Activitatea forțelor germane se remarcă dealtfel pe întreg frontul dela Verdun în nord până la Marea Nordică.

În pragul primăverii acestui an, așadar armatele imperiilor centrale au făcut din nou dovezile aclatante ale celor două mari calități: spirit de inițiativă și unitate de plan în operațiunile militare, calități, cari lipsesc puterilor din gruparea ententei. Ce e mai mult, puterile centrale au deschis acum un nou front: pe mare. Submarinele germane și austro-ungare și-au reluat activitatea, ele de aci încolo nu vor mai cruța pe întinsul mărilor vapoarele comerciale înarmate ale nici unui stat, fie beligerant sau neutru. Americanii sunt atinși mult în interesele lor, și, ridică deja proteste, însă puterile centrale justifică măsura lor pe motivul că America prevede necontentit cu arme și articoli de alimente pe puterile ententei.

Desfășurarea războiului se face în curs mai grăbit, forțe mari se pun în activitate mai

Scrisoare celui dus: Căpitanului Ioan Candrea.

Te-ai născut și ai petrecut anii nevinovatei tale copilării în creierii munților Apuseni—in Câmpeni — aproape de cristalinel râu Arieș și ai sucombat pe câmpul de onoare și-ți vei dormi somnul de veci departe de ai tăi... în apropierea blăstămatului râu Strypa.

Arieș și Strypa... cât de drag e unul și cât de drag e celalalt, pentru noi, unul leagănul, iar celalalt mormântul pentru tine.

Acum că te-ai dus și n'o să te mai reîntorci și n'o să te mai revăd niciodată — las să treacă pe dinaintea ochilor mei sufletești unile impresii și amintiri din viața ta atât de sburdalnică.

Par'că te văd și acum când cu mulți ani înainte de asta ai venit la locul nașterii tatălui tău — totodată și locul natal al meu — cu părinții, frații și sora. Eram și eu băiat ca tine, dar eu eram cu cioareci și cu cisme, tu însă erai cu pantaloni și cu păpuși și vârful tălpii păpușilor tăi erau provăzuți cu „tintă” scilicicioasă. Cât nu aș fi dat să fi avut și eu păpuși ca ai tăi.

Când s'a oprit caleașta voastră înaintea casei moșului — tot satul se adunase în jurul vostru și fiecare își spunea părerea despre prețul casei voastre și când ne-am adunat și noi copiii ca să vedem „hinte” cu părul tău creș și cu

ochii tăi schinteitori ai apărut în foisor și ne-ai luat la goană.

După câțiva ani am ajuns și eu la Câmpeni la școlile normale de acolo și am fost doi ani în casa Voastră. Într'o iarnă ai fost greu morbos. Toți erau îngrijați de starea ta și toți umblau tiptil prin chilie să nu te conturbăm. Mai târziu te-ai înfiripat, dar în urma boalei erai din cale afară neastâmpărat. Strigai și deman-dai și nime nu-ți putea face pe voie. Și când strigai mai tare se auzia vocea blândă a bunei tale mamă:

„Alexandre dragă, — vine tata”. Și îndată era liniște în casă. De tatăl tău aveai deosebit respect.

După acestea nu te-am văzut o bucată bună de vreme. Te-ai dus la Sibiu cu părinții tăi și ai venit numai în timpul de vacanță prin Munți: prin Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra, ca să respiri aerul curat și să ascuți murmurul Arieșului.

Par'că te văd și acum cum ai trecut odată călare prin Scărișoara. Veniai din Lăpușu și mergeai la Albac. În Scărișoara m'am atașat și eu la tine și am continuat ambii drumul pe râu în jos.

Când ne apropiam de Albac o ceată de băieți făceau pregătiri pentru pescuit. Ai lăsat calul în trap și când ne-au observat puii de Moț au

tulit-o la fugă. Cum erai tu în uniformă de cadet sârmanii băieți credeau că noi suntem persoane oficioase și umblăm să inspecționăm pescuitul. Cu câtă plăcere rîdeai tu când îți succedea să faci câte o ștregărie nevinovată.

După absolvirea școlii de cadeți ca oficer ai ajuns la Triest, mai apoi la Pola. În timpul de vacanță nu ai mai venit în munți, ai fost prin Cairo și prin Roma..., doreai să vezi cetatea eternă..., nu te mai mulțamea șoaptele și murmurul Arieșului, voiai să auzi murmurul și să vezi valurile mărilor.

Ca oficer nu te-am văzut până în toamna anului 1909 în Oradea-mare, unde veniseși cu voluntarii regimentului 33 din Arad.

A urmat apoi iar o pauză lungă, după care te-am revăzut ca căpitan în Arad.

Erai vesel și plin de viață și ca aghiotant al comandantului de regiment erai sufletul regimentului. Tie era de mulțumit, că pe timpul acela se respectau cu cea mai mare strictețe toate sărbătorile românești la regimentul 33.

Am întreat o grămadă de feciori din numitul regiment de cunosc pe căpitanul Candrea și toți spuneau cuvinte de laudă și toți remarcău simțemintele lui românești.

„Să vă purtați bine feciori..., să nu-mi faceți rușine... și eu sum român ca voi” — sunt cuvîn-

intensă decât până aci, și constatarea ce se impune este că puterile centrale se bucură de avantajul inițiativei rezezi, surprinzătoare, prin o mobilitate de mișcare, de plasare a trupelor în punctele strategice de mare importanță, chiar importanță politică, cum se evidențiază din cucerirea Durazzo-ului.

Cele două imperii centrale au armate constituite din multe naționalități, Austro-Ungaria exclusiv din naționalități, cari își trimit din mijlocul lor numeroasele elemente ce reprezintă vigoarea, energia lor, sub arme, și toate sunt în suflet cu speranța puternică, alinaătoare, întăritoare în suferințe, că ceice îngrijesc de destinele politice ale celor două imperii, nu vor ignora jertfele, nu vor uita să răsplătiască pe ceice participă la precipitatul curs al întâmplărilor militare. Alături de strălucitele calități militare de inițiativă, precisiune de executare a planurilor de purcedere în operațiunile de pe fronturi îndepărtate, calități ale forței brute, ale armelor fioroase, vor da dovada și a celorlalte calități strălucite, ale *umanității* veșnice, ale culturii, ca de pildă sollicitudinea de înflorire a culturii, a situației politice a naționalităților.

Suntem în pragul primăverii și gândurile se concentrează aici: ramura de oliv să nu înfloriască în ruinile neamurilor cari participă cu toată floarea oamenilor la războiu, ci strălucirea armelor puterilor centrale să fie sporită prin cealaltă strălucire, *internă*, ce se răfrânge din progresul, culturile specifice, cu nota sufletului național, cari se dezvoltă pe *temeliile politice* drepte, indispensabile ale vieții neamurilor...

Arad, 3 Martie.

Note politice.

Naționalitățile în războiu.

D. O. Jászai continuă să publice în Világ corespondențele din cartierul pressei dela corpul al XII-lea al armatei austro-ungare, care este corpul Ardealului. Găsim în sfârșit și câteva cuvinte despre naționalitățile Ardealului cari fac parte din acest corp. Fie cum zice dsa: naționalități. Instârsit chiar câteva sute de oameni de rasă diferită pot constitui o naționalitate. Dar una să ne-o însemnăm:

tele cu cari anima căpitanul Candrea pe ostașii români.

Un soldat, care servise la compania lui spunea că a fost foarte bun cu feciorii și făcea multe glume cu ei. Cei cari au fost soldați știu bine, că sunt puțini oficeri, cari fac glume cu feciorii. Câtă noblețe de inimă trebuie să fie într'un oficer, ca să pună la o parte stricteta militară și să permită soldaților glume, ușurându-le prin aceasta greutățile vieții militare.

Tu în toată viața ta ai fost bun de inimă și ai fost sburdalnic și ai luat partea mai glumeață a vieții, dar ai fost foarte activ și ai fost unul dintre cei mai bravi oficeri români din armata comună, — și te-ai bucurat de prietenia multor generali...

Răspłata hărniciei tale a fost aceea, că mai întotdeauna ai avut rolul de aghiotant și ai fost profesor la școala de voluntari.

Înainte de izbucnirea războiului la dorința colonelului Ion Boeriu ai fost transferat la regimentul 79 în calitate de adjutant, mai apoi după izbucnirea războiului nu ca pensionar, ci ca soldat activ ai grăbit să ajungi pe câmpul de luptă și atunci ai fost în elementul tău când ai stat față în față cu dușmanul. La Lublin ai condus soldații tăi la atac și când ai comandat un „vorwärtz” un glonț rusesc ți-a străpuns palma stângă. Ai ajuns în spital în Viena și acolo înaintea unui prieten accentuai că: „Invingerea noastră e sigură”.

corpul de armată al XII-lea este majorizat absolut de elementul românesc...

Cităm:

„Domnul colonel, dar și ofițerii altor regimente, amintesc cu satisfacție armonia deplină și imper-turbabilă dintre naționalitățile diferite ale regimentelor ardelen. Unii chiar remarcă faptul că însușirile distincte de rasă cât de frumos se întregesc unele pe altele, ca de pildă îndrăzneala Ungurului, smerenia Românului, înalta cultură a Sasului. Unii au repezit deseori că splendidele rezultate ostășesti numai de aceea au fost posibile, fiindcă ofițerii vorbesc în limba maternă cu soldații. Aceasta nu se poate ignora nu numai la instrucție, dar mai ales în orele de primejdie, de privațiuni, când în mâna ofițerului stă întreaga putere morală a trupelor...”

D. O. Jászai o spune pe șleau: limba românească este respectată în orele acele de supremă tensiune sufletească. De câteori am subliniat că așa stau lucrurile, și de câteori nu ne-am exprimat dorința ca limba românească să fie respectată și aici acasă, în timp de pace, și să fie introdusă ca limbă de frecvență în toate ramurile vieții publice pretutindeni unde majorizează populația românească. Așa ar fi echitabil. Și, d. Jászai ne-a aprobat și altă dată aici.

Însă d. Jászai nu ne-a aprobat când am pretins situație politică, aranjare prin noi înșine a afacerilor publice ce ne privesc, fără care progresul este imposibil

Încă odată d. Jászai amintește această trază superficială, vagă, și încă odată ni se pare că d. Jászai este lipsit de trancheță...

„Inima engleză este pururea nepăsătoare”.

Pester Lloyd, nrul din urmă, ediția de dimineața, are următoarea viziune a situației în care se află aliații Albionului ipocrit:

„Franța a pierdut 10 departamente și un milion de oameni, Rusia a cedat puterilor centrale întreg teritoriul întins dela Marea Baltică până la Basarabia, Belgia, Serbia și Muntenegru sunt nimicite, Italia se sbate în lața aceluiaș zid al liniilor noastre fără să ne clinească din loc: așa stau aliații Angliei. Inima engleză este necontenit nepăsătoare”.

Strajnică înțărișare a realității. Sunt rezumate aci toate rezultatele războiului de până aci, toate faptele puterilor centrale. Ce ne va mai aduce viitorul?

Austria și Ungaria.

Pesti Hirlap, organul de casă al opoziției maghiare, nu este mulțumit cu răspunsul ce l'a dat contele Tisza în lața neliniștilor lui de soarta viitoare a Ungariei. Reproducem aceste rânduri:

După însănătoșare iar ai mers la front și rănit din nou iar ai ajuns în spital. Revindecat cu signum laudis și alte medalii pe piept ai mers spre riul Strypa, unde te-ai distins prin curajul

În prima zi a lunii Noemvrie înainte de prânz ai făcut 4000 Ruși prizonieri.

După prânz tu ai căzut prizonier, dar nu ai voit să te predai și atunci te-a ajuns glonte... și ai murit moarte de erou...

Deie bunul Dumnezeu că sângele tău și a celorlalți eroi români să nu fie vărsat în zădar. Dormi în pace Alexandre dragă!...

Dela munte.

Gânduri.

Nu știu, unde vom găsi mai curând cripta strămoșilor noștri, — în țintirime sau în piepturile noastre?

Răului îi căutăm originea în regiunea metafizică a lumii, fiindcă-i prea des, iar Binelui, fiindcă-i prea rar...

În mintea noastră se întâmplă ceva analog cu „fuziunea elementelor chimice”: o fuziune între idei. Așa se întâmplă, că un prejudețiu odată delăturat, îl regăsim totuș infiltrat în altele din păreriile sau convingerile noastre. Prejudeții ca atare nu sunt așa de primejdioase ca fuzionarea lor cu alte elemente intelectuale.

Lucian Blaga.

„Domnul prim-ministru într'o propoziție spune că „neatârnea națiunii maghiare este asigurată în legile anilor 1723 și 1867”. Într'altă propoziție însă urgitează: „națiunea maghiară în temelul poziției de drept câștigată în 1867 tremuie să aibă acel loc, pe care îl merită în urma puterii sale materiale și morale și în urma energiei sale etc.” Punând laolaltă aceste două propoziții, atâta însemnează că așa stăm cu neatârnea din acele legi; că mai târziu cândva să-și ocupe națiunea maghiară locul ei meritat în monarhie. Doar Tisza și acum încă promite lupta în interesul scopului. Pe hârtie este neatârnea, însă numai după aceea să dai viață literelor noarte. Constituția din 67 nu este clădită, lipsesc organele și asigurările. La esența articolului nostru de Marți că „Ce capătă maghiarimea?” nu s'a dat răspuns...”

Ce-o fi cu națiunile țării noastre? Ce vor „căpăta” ele pentru jertfele de sânge ce le fac, căci pentru jertfele de sânge prestate de Maghiari a pretins Pesti Hirlap dela guvern să „capete” ceva maghiarimea?

Verdunul și atitudinea României.

Din Az Ujság, organul contelui Tisza:

„Că în România astăzi este mai mare fierbere împotriva noastră decât până aci, nu însemnează, că România acum este mai dușmănoasă față de noi, numai cât face mai mare larmă. Tabăra n'a crescut, dar a pășit în acțiune. Nu stăruim asupra electului ce-l au știrile false ale telegrafiei fără fir despre Verdun și nu cercetăm cât adevăr este la mijloc. România este stat neatârnat, poate pleca pe drumul cel drept și poate să se poticnească. Doar de aceea este neatârnat”.

Lapidară definiție a neutralității.

Moartea reginei Elisabeta a României.

Arad, 3 Martie.

La noi abea de câteva zile se vestise boala reginei Elisaveta. Știrile primite însă nu păreau a anunța acest fatal sfârșit. Regina a suferit de gripă, la care s'au ivit complicații bronchiale de ordin grav și vârsta înaintată a reginei n'a mai putut rezista acestei boale grave. Știrile ce ne sosesc astăzi spun că regina Elisaveta a murit în urma unei pneumonii la ambele plămâni.

De când se vestise boala reginei, toată țara românească avea îndreptate privirile pline de îngrijorare spre palatul regal din capitala țării unde se rezidențiasse văduva regină încă din toamnă, în apartamentele ocupate în anii domniei alături de regele Carol. Buletinele medicale date zilnic de medicii reginei, Dr.-ii: *Buicliu Mamulea și Cantacuzino* apăreau în edițiile speciale ale ziarelor din țară vestind starea sănătății marei regine poporului care o împresura cu dragoste neștrămutată.

Cel din urmă buletin s'a dat Miercuri dimineața care anunța starea generală slăbită, svonindu-se că Dr.-ul Mamulea nu mai are nădejde că regina va putea îndura boala agravată. Miercuri seara au fost avizați regele și întreaga familie regală, precum și miniștrii în frunte cu primul ministru d. Brătianu cari au fost chemați de grabă la palat.

Noaptea de Miercuri spre Joi înainte de a intra agonia a slăbit respirația și s'a arătat o slăbiciune în întreg corpul, iar Joi dimineața la ora 8.35 m. regina a încetat din viață, după lungă și grea agonie. Ziua de Miercuri, în aiurări regina a repetat de câteva ori:

Am să mor, mă duc la Carol al meu...

Nu mult în urmă s'a și dus acolo unde-și regăsește tovarășul mare de muncă și domnie...

Vestea morții reginei Elisaveta a pătruns ca fulgerul în toată țara îmbrăcând în doliu și jale adâncă un neam întreg. În capitală s'au arborat steagurile îndoliate pe toate edificiile, școalele, palatele particulare și toate instituțiile. Elita societății bucureștene, de când știau agonia reginei văduve se prezintau neîncetat la palat pentru ca să afle amănunte despre starea sanitară a Suveranei.

Universitatea, toate școalele din țară au fost închise în semn de adânc doliu, sistându-se pentru trei zile și orele oficiale din birouri. Miniștrii sub presidența dlui I. Brătianu s'au întrunit numai decât pentru a lua dispozițiile și fixarea amănunțelor înmormântării. Se va respecta de sigur dorința expresă

a reginei de a fi înmormântată la Mănăstirea de Argeș alături de regele Carol cu care o unește moartea deja după un an și jumătate.

Starea sănătății reginei Elisaveta, care Miercuri dimineața a fost foarte gravă, către seară s'a ameliorat puțin. Capitala întreagă era îndurerată și adânc îngrijată care a fost evidentă mărturie a dragostei nețârmurite de care se bucura regina. Regina Maria și toți prinții și prințesele au petrecut întreaga zi la patul Suveranei bolnave. Regele Ferdinand în repețite rânduri a intrat în odaia unde zăcea regina bolnavă. Ambasadorii statelor străine cu nevestele lor s'au prezentat de dimineață la palatul regal pentru a lua personal amănunte despre cursul boalei reginei.

Bulgariei și aliaților ei, pentru că nu vrea să primejduiască interesele superioare ale poporului român.

De atunci și până azi nu s'a mai făcut României nici o altă propunere, deoarece puterile Quadruplei socot că dacă România n'a intrat în acțiune când i s'au făcut propunerile cele mai avantajoase și când putea să scape Serbia de catastrofă, azi nu va mai intra orice i s'ar mai oferi.

După părerea semioficiosului bulgar în cercurile Quadruplei s'a ajuns la convingerea că România nu va intra în acțiune.

Discursul dlui Sassonow, ministru de externe al Rusiei, continuă să fie comentat de către presa din România. Astfel ziarul *Văitorul*, oficiosul guvernului român comentând acest expozeu al dlui Sassonow între altele scrie următoarele:

„Durata”, iată factorul care precumpănește în toate înfățișările sub cari am privi conflictul desfășurat de pe coastele Chinei până în pădurile Argonei, din preajma golfului Riga până în Camerum.

Fascinați de amintirile vechilor campanii, unii contemporani de ai noștri nu au voit să țină seamă de această esențială schimbare a caracterului general al războiului actual, care, pornit să fie un exercițiu uriaș de manevre fulgerătoare, s'a înmormântat în tranșee, de unde numai acțiunea înceată a timpului va putea desgrota o victorie.

Cât de primejdioasă este însă o asemenea ignorare, mai cu seamă pentru statele mici, o dovedesc însăși marile puteri în luptă cari fac eforturi supraomenești ca să nu cadă victime ale uzurii.

Se împlinesc în curând a șaptea lună din al doilea an de războiu mondial și totuș războiul nu a făcut decât să se întinză și oarecum, să se aprofundeze.

Beligeranții au făcut până acum jertfe atât de mari de oameni de bani, de bogăție în general, încât popoarele nu vor, nu pot să se deslănțuie din luptă fără a fi dobândit un rezultat neîndoelnic.

Discursul dlui Sassonow în Duma ru-sească afirmă acum și voința Rusiei de a continua efortul început, până când se va simți că sacrificiile enorme de până acum nu vor rămâne inutile.

El e încă un document pentru punerea în evidență a caracterului de durată a războiului — caracter pe care noi l'am precizat cu mult înainte de a ni se fi oferit aceste ultime dovezi care să-l limpezească definitiv.”

Le „Tems” comentează expozeul lui Sassonow în chipul următor, caracteristic pressei Ententei:

În expozeul său asupra situației internaționale din Dumă, Sassonow s'a oprit îndelungat la statele balcanice. Rusia și aliații ei, rămân convinși că Românii cu prețul sângelui lor au să realizeze unitatea lor națională în ora care li se pare sosită. Guvernul din București a fost din partea Germaniei supus la tentative de intimidare, cari dealtfel nu și-au ajuns scopul. Sassonow s'a lăsat inspirat de aceste circumstanțe pentru a trezi rezistența poporului român, garantându-i sprijinul real al Rusiei și a ententei împotriva presiunilor exercitate de inamicul comun asupra independenței deciziunilor lor. Aliații sunt siguri de simpatia Românilor. Soarta Serbiei și a Muntenegrului n'a modificat nici sentimentele nici atitudinea Latinilor din Orient. România n'a pierdut din vedere nici o clipă măcar, că numai desfacerea imperiilor centrale îi vor putea reda frontiera regatului care cuprinde rassa suprimată de către dominațiunea maghiară. Evenimentele militare justifică de altfel perspectivele ei.

De ce n'a putut România să intre în războiu?

Apelul dlui gen. Crăiniceanu,

D. gen. Gr. Crăiniceanu despre guvernul român și opoziția națională. — Se înceteze lupta între frați! — „Acum e vorba de mântuirea țării și a neamului”. — Quadrupla a cerut intervenția României. — Guvernul român a respins propunerile Quadruplei. — Războiul mondial tot mai mult se întinde și se aprofundează. — Bine a făcut România că nu a intrat încă în războiu? — Comentariu francez la expozeul lui Sassonow.

Arad, 3 Martie.

Cunoscutul scriitor militar român d. general Gr. Crăiniceanu, actualul director politic al marelui ziar bucureștean *Universul*, publică în acest ziar un interesant articol intitulat: „Guvernul român și opoziția”, în care scrie următoarele:

„Cu câtă strângere de inimă și răscolire în suflet, cu câtă revoltă în simțiri și luptă în cugetări îmi zic neconținut: De ce n'am putut noi Românii să intrăm în războiu?”

N'am putut! Teribilă, fatală și convingătoare sentință. În fața lipsei de putere sau a puterii altuia, toate capetele se pleacă.

Vor fi fost momente favorabile pentru a intra în războiu, — după cum susține opozițiunea națională, — sau nu vor fi fost în destul de favorabile, în raport cu puterile noastre, — după cum au răspuns în fapt conducătorii neamului, — un lucru însă este sigur: acela, că dacă am fi avut conștiința forței și a valorii ei, — dacă am fi fost mai patrioți, mai muncitori, mai serioși și mai cinștiți, — dacă am fi recunoscut și organizat puterile poporului nostru, cel puțin dela 1832 sau 1859 sau 1866 până acum, — atunci, cu siguranță, momentele de a intra în războiu ar fi fost mult mai favorabile și mai numeroase.

Dacă dela 1859, sau cel puțin dela 1878, după războiul din Bulgaria, am fi organizat armata și poporul cu toate mijloacele ce ne-a hărăzit norocul, am fi avut astăzi o armată de 1 milion cu mii de tunuri și milioane de munițiuni cu zeci de mii de bravi subofițeri, ofițeri și generali strategici și tacticieni. Astăzi s'ar fi vorbit în lume și de eroica armată română, de eroicii soldați, ofițeri și generali români, de eroica și glorioasă Românie, cum se vorbește de Franța, Germania, Serbia și celelalte! Și nici într'un caz n'am fi ajuns a ni se zice: vai de Români! ca vai de Sârbi! căci pământul și puterile noastre sunt necomparat mai mari decât ale lor.

Dar cărturarii, învățații și funcționarii noștri, — ziși toți la un loc „boierii” dela orașe de către poporul dela sate, — au făcut numai politică și s'au certat pentru ambițiile lor sau pentru un bine vădit al țării, care nu cerea nici o ceartă. Astfel, și astăzi, când

țara este în primejdia cea mai grozavă. Românii se ceartă și se luptă între ei.

Opoziția nu se împacă cu guvernul și guvernul nu se împacă cu opoziția.

Dar astăzi nici opoziția nu poate imputa guvernului, că privește mai mult către Maghiari, decât către Ruși; nici guvernul nu poate acuza opoziția, că vântură țara, spre a răsturna guvernul. De asemenea, nici opoziția, nici guvernul nu se deosebesc și nu se împotrivesc asupra unui moment favorabil pentru intrarea României în acțiune.

Atunci, pentru ce atâta desbinare și luptă furioasă?

În politica internă, și în special în ceea ce privește armata, care este singura noastră speranță pentru realizarea aspirațiilor naționale, noi propunem, ca opozițiunea, fie în presă, fie în parlament, să arate numai guvernului adevăratele descoperiri ale controlului său, fără acuzări de părtinire, de complicitate sau chiar de necinste a guvernului, iar guvernul și presa să dea lămuririle curenite, fără ridiculizări și contra-acuzări nedrepte și străine de subiect.

O singură dată zis este de ajuns, rămânând, ca după stingerea focului ce ne arde, guvernul să-și dea socoteala pe deplin. Acum nu e vreme de judecată definitivă a guvernului, ci de mântuirea țării și a neamului.

Acum, am făcut apel la unire, în chestiunea națională, pentru ultima oară și am isprăvit’.

Semioficiosul bulgar *Utro* află din isvor diplomatic autorizat, următoarele:

Puterile Quadruplei inclusive Rusia, în ajunul catastrofei sârbe au propus României, în afară de Bucovina și Transilvania și alte concesiuni mult mai mari, în schimbul intrării imediate în acțiune împotriva puterilor centrale.

La această propunere guvernul român a răspuns după trei zile. Guvernul român, în răspunsul său, a susliniat că situația generală a războiului nu este favorabilă pentru o acțiune din partea României. Guvernul român a mai declarat într'o formă categorică, că nu este dispus să se angajaze împotriva

Industria în serviciul orfelinatului românesc din Sibiu.

Am promis că voi reveni asupra propunerii d-soarei Tomuța-Ciprian referitor la confecționarea lucrurilor de mână în favorul orfelinatului românesc din Sibiu.

Primul lucru, pe care îl cer dela doamnele cari vor lucra pentru orfelinatul românesc, este ca tot ce produc și expun spre vânzare la târgul orfelinatului, să poseadă neapărat toate calitățile cari se impun unui obiect bun.

Recerințele unui obiect bun le grupez astfel:

1. Calitatea bună a materialului.
2. Soliditatea și acuratețea executării, și
3. Proiectul artistic.

Simțul pentru calitate începe durere și la noi să fie tot mai mult tâmpit pe urma efectului atât de păgubitor al produselor de speculă, pe cari fabricile le pun în circulație. Nici când nu lucrează specula fabricelor cu calitatea, ci cu efecte ieftine, culoare, desen, textură etc.

Imi aduc aminte ce ravagii a făcut în Banat câțiva ani culoarea de anilină „roșu nou” sau cum îi mai zic „nairot” (neuroth).

Simțul pentru calitate trebuie trezit, și doamnele noastre au ocaziunea binevenită pentru a face propaganda acestei idei. Fixați deci lozinca: 1. „Numai material trăinic”!

Executarea solidă și acurateță în lucrul de mână este iarăș ceva ce am început să pierdem din vedere. Neglijarea executării datează după părerea mea dela popularizarea mașinei de cusut. Imi aduc bine aminte de vorbele bunicii mele care în etate de aproape 90 ani cosea de dimineața până seara, și totdeauna mai găsea de cusut în garderoba ei. Zicea de multe ori: „Mare minune și mașina asta de cusut — ce ne împungeam noi odată degetele când era așa aproape de măritis — fetele de acum își înșiră cămașa cât ai bate în palme, și apucă coasa în coadă pe uliță”.

La sat se simte mai mult cât a stricat mașina de cusut. Tăranca cumpără pânza sau stofa dela oraș și are cusătoare cu mașină în sat, care de regulă nu este Româncă, dă stofa și puțină făină ouă, unt, pui, porumb etc. și capătă cusute gata „bluzurile” de te iei cu mâ-nile de cap.

S'a combătut în slovă și cu graiul corcirea portului nostru și n'am obținut nici un rezultat. Este și natural pentru că am combătut tot cu fraze.

Acțiunea de combatere va avea numai atunci rezultate dacă va căuta să scurteze mai întâi adevăratele cauze cari au produs decadența. Și medicul vindecă numai dacă stabilește corect diagnoza morbului. Un complex întreg de cauze economice, tehnice, estetice etc. produc corcirea portului și ruina artei străbune naționale și adevărat remediu este numai o școală de specialitate pentru industria românească, care va avea instalat în atelierie tot ceea ce a produs mai nou tehnica apusului. Cum ne închipuim să putem susține noi concurența cu războiul nostru primitiv față de mașina jacquard de țesut. Și nu este oare anahronism să faci propagandă pentru ocupațiunii atât de puțin rentabile ca și migăloasele țesături alese cu mâna. Acelaș lucru îl va face școala de industrie cu mașina jacquard care răstoarnă întreg raportul economic în textilele noastre. Nu este aici locul pentru a mă ocupa pe larg cu lucrurile astea despre cari voi mai scrie și vorbi mult, deocamdată atât: *luptă nouă cu arme noi!* Ceeace privește deci executarea obiectelor pe cari la târgul orfelinatului, este de dorit ca ele să servească ni-zuința de a trezi simțul pentru munca cinstită și acurată. Deci: 2. *Numai executarea acurată!* În fine ar fi de dorit ca toate lucrurile să fie executate după proiecte artistice. Acesta este un punct asupra cărui nu ot stărui fiind vorba de lucruri executate mai exclusiv de amatoare cari n'au instrucția necesară în stilizare, ritmizare, compunerea ornamentului, proiectare, și poate chiar nici în tehnica în care lucrează. D-soara Tomuța-Ciprian se îndestulește cu aceea ce poate oferi albumul dela Sibiu sau cutare școală — eu nu! Imi aduc aminte că am

cețit la un scriitor renesans că la un palat italian speșele principale la clădire era cusutul balustrelor. Azi balustrele se execută cu mașina și costă mai mult materialul decât lucrul. Executarea balustrelor este pe urma tehnicii moderne o poziție cu totul neînsemnată în preliminarul de speșe al zidirei unui palat. Nu trebuie să vă mai spui că fieștecare mașină nouă aduce elemente noi în arta care trebuie să pulseze ca și vieța modernă căci numai astfel trăește.

Și noi încă nu voim să facem din neamul românesc din Ardeal și Banat un muzeu mare, ci un popor care provăzut cu tot ceea ce-i ofera științele moderne să poată purta luptă modernă pentru progres.

Cum vom putea desvolta ornamentica românească, și cum o vom aclimatiza timpurilor noastre — asta este iarăș o chestiune pe care numai o școală serioasă o poate rezolvi. Pentru că interesează poate, fixez una dintre multele căi.

1. Analizarea ornamentului nostru, căutarea principiilor fundamentale.

2. Desenul după natură, stilizare, ritmizare, compunerea ornamentului și proiectarea ținând cont:

a) de principiile fundamentale obținute ca rezultat din analiza ornamentului național.

b) de recerințele stilare specifice ale materialului cu care se lucrează ale tehnicii și ale vieții noastre moderne.

Nu mă îndoiesc că între lucrurile pe cari le vor trimite amatoarele doamne și domnișoare vor fi multe, foarte multe poate, de prima calitate căci de multe ori călăuzește gustul înăscut mai bine decât toate analizele. Veți întregi deci lozinca 3. „Numai aceea voi trimite ce îmi îndestulește simțul estetic”!

Târgul orfelinatului va deveni astfel o școală de prima clasă a publicului nostru și speriez că voi mai avea atunci ocaziunea a reveni asupra obiectelor expuse. De încheiere multumesc d-soarei Tomuța că a sulevat idea și rog „Uniunea” să-și exprime părerea.

Al. S. Iorga.

Luptele la Verdun.

Situație nelămurită. — Bombardarea Verdunului. — Comunicat oficial francez.

Arad, 3 Martie.

Lui *Corriere della Sera* îi telegrafiază corespondentul său dela cartierul general francez: Situația dela Verdun nu e încă lămurită. *Francezii* au adus în cea mai mare grabă trupe de ajutorare în număr considerabil, și îndeosebi au ajutat foarte mult cu întregirea artileriei grele. Recunoaște dibăcia strategiei germane, care a început cu o forță majoră și enormă muniție această puternică ofensivă din nordostul Verdunului, de care se temeau pesimiștii. Atacurile germane n'au fost îndreptate direct spre fortificațiile adevărate a frontului, ci spre forturile îndepărtate de campanie. De aici au reușit să respingă Francezii. Armata franceză s'a retras în pozițiile ei, luând astădată lupta sângeroasă din pozițiile apărute. Fiecare sat a fost apărat întâi și apoi evacuat.

Corespondentul lui *Le Journal* comunică convorbiri avute cu refugiații din Verdun. Bombardarea Verdunului a început luni și a durat *câte 10 ore la zi*. Granatele și gloanțele obuzierelor au săvârșit groaznice dezastru. Joi noaptea au căzut în oraș 87 gloanțe de mortiere. Toate autoritățile civile au părăsit orasul.

Petit Journal descrie groaznicul dezastru produs de bombardarea Verdunului. Mai mult au suferit îndeosebi suburbiul Belville și părțile învecinate de oraș. Poarta istorică din drumul de țară care duce la oraș este ruinată cu desăvârșire, împreună cu multe palate și edificii particulare.

Comunicatul francez dat la 1 Martie după amiazi la 3 ore este următorul: La nord dela Verdun și în Voevre,

în cursul nopții nu s'au dat evenimente de importanță. În diferitele puncte a frontului nostru bombardările stau pe loc. Intre Régneville și Remanauville spre ost dela Pont à Mousson am bombardat cele două linii din față dușmane. În Alsacia, tunurile noastre au împușcat liniile dușmane de comunicație din ținutul Chernay. Un biplan al nostru a atacat un aparat dușman care s'a prăbușit în dosul tranșelor lor lângă Labassée. În căderea lui, aeroplanul s'a incendiat.

Noaptea la 11 ore: Artileria noastră din Belgia împreună cu cea engleză au împușcat cu succes tranșeele dușmane la sud dela Boesinghe. Spre ost dela Reims o coloană dușmană de două baterii, apropiindu-se de pozițiile noastre a fost nevoită să se retragă din calea gloanțelor noastre. În jurul Verdunului, peste zi nu s'au dat lupte infanteriste. Dușmanul își urmează canonadele îndreptate împotriva pozițiilor noastre din vestul Meusei spre Malancourt și Forges și în deosebi lângă Vaux, Damlup și în Voevre lângă Fresnes. Pe întreg frontul artileria noastră a fost foarte activă. Spre vest dela Pont au Mousson tunurile noastre de tranșee au pustiit forturile germane din Bois le Pretre. Obuzierele noastre au bombardat construcțiile dușmane de lângă Thiaucourt. În Alsacia tunurile noastre au desvoltat activitate eficace în valea dela Doller și Fecht.

Pentru orfelinatul românesc din Sibiu.

Arad, 3 Martie.

La „Românul” au mai intrat următoarele contribuiri:

1. Colecta preotului militar Ioan Russu Feldpost No. 37.

Bunul părinte ne scrie: „Am colectat suma aceasta în cursul serviciilor dzești, cetind apelurile apărute în iubitul nostru „Românul”. Voim și noi să servim și să conlucrăm cu obolul nostru la împlinirea scopului măreț și binefăcător”.

Au contribuit:

Dr. Sever de Orbonas locotenent 50 cor., Dr. Nicolae Căliman medic sublocotenent 20 cor., Gustav Schramm 10 cor., Dr. Samuil Ritter medic sublocotenent 10 cor., Dr. Leo Mușușin locotenent 10 cor., Rudolf Marchardt sublocotenent 10 cor., Arthur Adleff veterinar locotenent 10 cor., Dr. Șomodi locotenent 4 cor., Vratislav Lom de Olsow locotenent 2 cor., Dr. Kálnay sublocotenent 2 cor., Dr. Szentkirályi locotenent 4 cor., ostașii dela diferite formațiuni 52 cor.

Suma totală 204 cor.

Conform dorinței dăruitorilor jumătate din această sumă, adică 102 cor. s'a trimis la „Ardeleana” în Orăștie pentru fondul de caritate al regimentului 64, iar restul de 102 cor. rămâne pentru orfelinatul din Sibiu.

2. Colecta sublocotenentului în rezervă Gh. Mikes dela batalionul I/63 Feldpost 106:

Soldatii dela compania 1	cor. 75.62
Soldatii dela compania 3	cor. 70.80
Soldatii dela compania 4	cor. 81.30
Soldatii secției de mitraliere	cor. 74.—
Domnul N. N.	cor. 20.—
Bota stegar medicinist	cor. 20.—
Bugarin subl. în rezervă	cor. 20.38
Mikes subl. în rezervă	cor. 20.90
A. Tripa subl. în rezervă	cor. 20.—
Bârsan stegar	cor. 20.—
Burzo cadet	cor. 20.—
Jurescu sergent	cor. 20.—
Total	cor. 463.—

3. Colecta voluntarului Ioan Hențea Feldpost No. 220 de pe frontul sudvestic:

Ioan Petrica (Ticvanul-mare) 10 cor., Adrian Lungu (Bacamezeu) 5 cor., Petru Vlaicu (Plugova) 5 cor., George Marc (din Arâneag, com. Arad) 5 cor., Ioan Hențea (Aranyosbánya) 3 coroane.

Suma: 28 cor.

4. Colecta dlui medic asistent militar Dr. Ion Mateiu de pe câmpul de luptă la regimentul de miliție austriac No. 21 Feldpost 53:

Dr. Ion Mateiu	30 cor.
Molnár Ferencz	3 cor.
Hubert Weber	2 cor.

Felix Fessel	1 cor.
Ignaz Hack	2 cor.
Frantz Kostal	1 cor.
Rubert Umann	3 cor.
V. Hochmann	2 cor.
Heinrich Hütter	3 cor.
Johann Kirchberger	4 cor.
K. Göttlinger	3 cor.
Venzel Sommerbecher	1 cor.
Franz Winter	2 cor.
Engelbert Gruber	1 cor.
Indescifrabil	2 cor.

Suma: 60 cor.

5. Colecta părintelui Iancu Ștefanuț din Mândruloc cu prilejul ședinței ordinare a sinodului protopopesc din Arad dela membrii acelui sinod protopopesc:

Vasiliu Beles	10 cor.
Iancu Ștefanuțiu	20 cor.
Dimitrie Birăuțiu	20 cor.
Nicolae Chicin	20 cor.
Gavril Bodea	10 cor.
N. N.	1 cor.
N. N.	2 cor.
Petru Nemet	4 cor.
Mănuilă Barbu	3 cor.
Petru Strajici	1 cor.
Jivu Păcurar	1 cor.
Safra Chicin	2 cor.
Emilian Pop	10 cor.
Nicolae Ionescu	10 cor.
Dr. Romul Veliciu	30 cor.
Iosif Moldovan	5 cor.
Constantin Mihulin	2 cor.
Savu Mișuțiu	2 cor.
Savu Huțui	1 cor.
N. N.	2 cor.
Teodor Suciu	1 cor.

Suma: 157 cor.

Reasumare:

Colecta No. 1	102 cor.
Colecta No. 2	463 cor.
Colecta No. 3.	28 cor.
Colecta No. 4.	60 cor.
Colecta No. 5.	157 cor.
Suma	810 cor.
Transport din No. 38	15.859.19 cor.
Laolaltă	16.669.19 cor.

Notă. In numărul 35 al ziarului la sumizarea colectelor s'a făcut o greșeală. Anume suma colectelor sumizate corect nu este 343 cor. 80 fil. ci este 453 cor. 80 fil. Astfel transportul din numărul ultim (38) acum nu va fi 15.749.19 cor. ci 15.859.19 cor. Pentru orientarea publicului observăm, că banii intră la administrația, nu la redacția ziarului, și administrația depunând acei bani imediat spre fructificare la „Victoria”, despre ei va da la timpul său socoată exactă Consistorului arhidiecezan, unde se vor transpune și toate colectele în original. Deci eventualele greșeli de socoată, ce ar mai obveni în ziar, nu ating întru nimic corectitatea desăvârșită a administrării contribuțiilor.

IN ATENȚIUNEA INSTITUTELOR DE CREDIT ȘI ECONOMII. Din cauză că numărul personalului nostru tehnic — în urma înrolării la armată — s'a redus în mod foarte simțitor, rugăm Institutele de credit și economii să binevolască a trimite bilanțurile lor spre publicare în ziar cu cel puțin 4—5 zile înainte de termen, deoarece îndată după primirea lor nu le vom putea publica.

Pentru tipărirea rapoartelor anuale asemenea se cere un timp de cel puțin 16 zile.

— Tipografia „Concordia” societate pe acții.

Războiul european.

Comunicate oficiale.

Budapesta, 2 Martie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe toate fronturile situația este neschimbată.

Berlin, 2 Martie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Situația generală e neschimbată. In teritoriul dela Iser dușmanul a dezvoltat vie activitate artileristică. La malul drept al Meusei, pentru reocuparea întăriturei dela Douaumont, Francezii își jertfesc soldații în încercări zădărnice de contra-atacuri.

Pe frontul oriental: In nordul liniei de războiu luptele artileristice au devenit mai vehemente. Interprinderile patrulelor noastre împotriva coloanelor dușmane au reușit. La nord-vest dela Mitau am învins în luptă aeriană un aeroplan rusesc. Aparatul și echipa lui au ajuns în stăpânirea noastră. Aviatorii noștri au atacat cu succes stabilimentele drumului de fier dela Molodetno.

Pe frontul din Balcan: Nici un eveniment.

Trupele bulgare din Albania se odihnesc.

Lugano. — „Tribuna” anunță că trupele bulgare cari luptă la Fieri deocamdata au încetat atacurile. Astfel s'a atenuat și primejdia ce amenință Valona dând răgaz guvernului italian pentru dispozițiile de apărare.

Consiliu de războiu la Salonic.

București. — Din Salonic se anunță: După reîntoarcerea generalului Sarrail din Atena a avut loc un mare consiliu de războiu la Salonic la care au luat parte toți generalii. S'au dezbătut chestiuni de mare importanță urmarea cărora au fost mari deplasări de armată pe linia aliaților.

Salonicul — bază de ofensivă.

Berna. — Expertul militar al lui Bund anunță: Ingrijirea generalului Sarrail este să formeze Salonicul o bază puternică de ofensivă în felul cum a reușit s'o facă bază de apărare. E foarte hotărât, că Germanii fiind ocupați pe frontul occidental și ne mai trebuind să aibă temeri de o ofensivă a Bulgarilor, el vrea să dea o mare ofensivă.

Lupte pentru Trapezunt.

București. — Ziarele rusești sosite aici leagă mari nădejdi de izbândă de luptele ce se dau pentru posesiunea Trapezuntului. Se speră ocuparea lui grabnică, cu toată distanța la care se găsesc încă trupele rusești pentru ca să înceapă asediul. Flota rusească din marea Neagră, echipată din nou cu câteva luni înainte, sub comanda amiralului principele Trubetșoi, circulă în permanență înaintea Trapezuntului cu scopul de a împiedeca aprovizionarea orașului de către mare. Rezultate mai importante însă, n'a obținut încă. Unele ziare proiectează deja pentru vară o expediție pornită din Asia mică împotriva Constantinopolului.

Grecia nu vrea să demobilizeze.

Atena. — Ministrul de finanțe grec, d. Dragumis, a declarat în fața camerei că mobilizarea armatei grecești costă 1 milion și 300 de mii franci pe zi, iar întreținerea familiilor mobilizaților 60 de milioane pe an.

În întreținerea mai multor deputați dacă nu este posibilă o demobilizare parțială, d. Dragumis a răspuns că atâta timp cât va dura actuala stare de lucruri, demobilizarea armatelor ar constitui cea mai mare primejdie pentru Grecia, care nu poate să-și lase granița neapărată.

Preparative rusești în Basarabia.

București. — Din Iași se anunță că în interiorul Basarabiei se fac din nou mari preparative militare. Se știe despre o nouă ofensivă rusească la frontiera Bucovinei. Din interiorul Rusiei sosesc zilnic noi trupe și îndeosebi multă artilerie.

Fondul Horațiu C. Deac.

Și în viitor multe jertfe nevădate cere acest monstruos războiu mondial. Multă jale, mult nenoroc, multă durere aduce peste inima noastră. Dar când la jertfele ce le cere războiul se mai adaug și alte nenorociri și lovituri a sorții, este și mai îndoliată inima noastră. O astfel de dublă lovitură a ajuns pe părintele David Deac din Păcleșia. După ce moartea a închis pleoapele unicului său fiu Horațiu C. Deac, pictor și profesor, care pe dealul Samborului muri moarte vitejească, la un an istovită de dor, după ce și-a plâns tot izvorul de lacrimi, se stinge și soția încercatului părinte, lăsându-l stingher în aceasta vale a durerii. Iar sărmanul părinte, zdrobit de vitregia vieții ca să-și mângâie pustnicia la care a ajuns, trăiește numai în amintirea scumpilor săi dispăruți.

Astfel pe când vântul iernii, gema pe sub ogeaguri, bătrânul părinte depăna în mintea sa trecutele vremuri când fiul său iubit sorbea la școlile înalte cuvintele înțelepciunii, adăpându-și sufletul însetat la izvoarele pururi proaspete ale artei. Și știind câte lupte și svârcoliri, câtă muncă și jertfă cere studiul, ia răsărit în minte un gând luminos: să pui întru amintirea fiului meu iubit, temelie la un fond, din care să se ajute tinerii talentați în arta picturii. Și de atunci bătrânul părinte, toate clipele sale libere le jertfește pentru augmentarea acestui fond, după cum zice într'o scrisoare adresată unui prieten: „Strop cu strop sparg și cea mai mare stâncă, așa și filerii ce se adună pe rând pentru fondul proiectat, vor forma cu timpul o sumă frumoasă, din care mlădițele tinere, vor sparge ghița lipsei și se vor încălzi la flacăra științei în palatul ridicat Minervei”.

Iar încercatul părinte, ca să continue opera începută de fiul său, ca să dea mână de ajutor tinerilor cari se dedică pe cariera ce a avut-o fiul său, adună cu zor dela inimile bune, prietini și cunoscuți, neamuri și binevoitori, oferte benevole, punând temelie unui fond din care să se dea ajutoare și premii pentru tinerii talentați în desen și pictură. Fondul este depus la institutul „Coroana” din Bistrița, iar după ce va crește mare, va trece sub administrarea „Asociațiunii” conform dorinței celui ce l-a înființat.

Iată lista marinișoșilor donatori: Valeriu Prie subloc 30 c., Câte 20 cor.: Iuliu Marțian și soția Doboca, Eugenia Petran și fiica Eugenia din Dirgia, Dionisie Deac preot Săcălaia, Keceli László protopretor Gherla; câte 10 cor.: Ioan Georgese prof. Beluş, Ioan Ungur subnotar Dârgia, Aug. Deac tipograf, „Coroana” bancă Bistrița, Tip. Anca Gherla, Ioan Lupean cateh. Cluj, D. Deac preot Săcălaia. I. Deac propr. Săcălaia 6 c.; câte 5 c.: E. F. Negruțiu preot Dealu-mare, Valer Popescu protopop Dârgia, N. N., Ioan Loliciu inv. Gherla. Câte 4 cor.: Pah. Pop preot Lozna-mare, Iuliana Melian inv. Ghiolițiu, Alex. Anca preot Cipău, Traian Deac econ. Săcălaia, Teodor Deac jude com. Săcălaia, Augustin Deac 3 c. Câte 2 cor.: Ioan Mureșan adm. protop. Chendilona, Ioan Melian preot Bonțiu, Iuliu Mureșan Cluj-borsa, Alex. Câmpian propr. Budiul de câmp, Valeriu Petran Dârgia, Ioan Cherebețiu notar Ghicicș inf., Petru Cherebețiu teolog, vâd. Ana Roman Gherla, N. N., Ioan Farcaș jude com., Cesariu Aug. Deac, Alex. Pop Gherla, Aug. Deac tipogr. Gherla, Tr. Deac econ. Săcălaia, Romul Deac econ. Săcălaia. Câte 1 cor.: Victor Hațiegan of. post. Cluj, Zina Vlas Boier din Mica, Teof. Moldovan prof. Iuân, Traian Deac ec. Săcălaia, Rom. Deac ec. Săcălaia, Teodor Deac ec. Săcălaia. Mai mulți consăteni 7.35 Ioan Ungur subnotar Dârgia 4.65, David Deac 122 coroane. Totalul fondului până azi face 424 coroane.

Atât prietenii săi cât și cunoscuții și alți binevoitori, vor face o nobilă faptă prin obolul lor augmentând acest fond cu o menire așa de nobilă.

Ridicând tânărului erou acest monument neperitor, vor da generațiilor viitoare un exemplu demn de urmat, iar tinerilor talentați posibilitatea de a-și dezvolta talentul.

Eventualele oferte de bani să se adreseze sau institutului „Coroana”, Besztercze, sau RSDomn David Deac, preot, Lonapoklostelke u. p. M. Derzse, cari vor cuita ziaristice toate solvirile.

Tn.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 3 Martie 1916.

Au sosit bătrânii.

O ceată de bătrâni de-ai noștri cu subele albe udate de ploaie, cu traistele și lada militară 'n spinare, alături de copiii lor și nevestele îmbătrânite văzui astăzi intrând pe ulițele orașului.

Urmați de copii, după ce înainte cu un an și jumătate și-au petrecut ei copiii pe aceeași uliță, cu același rost, și totuși câtă deosebire de astăzi și atunci! În chemarea tinerească era depusă nădejde, cântece, elan de însulețire, vitejie de răboiu și flori. Astăzi un convoi tăcut de bătrâni și copiii lor, alături femeia tăcută și 'ngrijată.

Ni se strânge inima la gândul că se duc și ei acești frați ai noștri apărători de țară.

În resemnarea cu care i-am văzut intrând pe poarta casarmei militare era ceva din firea promițătoare de treziri energice și hotărâte. Bătrânii noștri intrați sub arme cu copiii de mână vor urma și ei gloria deschisă de feciorii lor voinici.

Generalul Rudolf Hess, comandantul garnizoanei militare din Timișoara a dat un ordin despre tratamentul de care au să fie împărtașiți glotașii cari astăzi intră sub arme, cei în vârstă de 43—50 ani spune următoarele:

A sosit timpul înrolării clasei B a glotașilor. Toți aceștia sunt părinți de copii, chiar oameni bătrâni cu nepoți cari n'au fost niciodată soldați. Rezistența lor fizică, tenacitatea lor este slăbită în mare măsură de munca grea urmată în șirul anilor grei. Tratamentul față de ei fie deci în orice împrejurare potrivit vârstei lor înaintată. Superiorii lor fie conduși de indulgență, bunăvoință și niciodată să nu li se aplice forță brutală.

EPISCOPUL ARADULUI PENTRU ORFELINATUL DIN SIBIIU. Preasfințitul nostru episcop Ioan I. Pap al Aradului zilele acestea împlinind anul 47, de când stă în serviciul diecezei, drept prinos de mulțumită prevedinței divine pentru darurile, de cari l'a învrednicit a trimis pentru orfelinatul din Sibiiu suma de 5000 coroane. Este cu atât mai prețios acest dar, cu cât se știe că P. S. Sa a pus temelie și altui orfelinat al său propriu în Beius pentru orfanii de preoți și învățători, al cărui fond P. S. Sa asemenea îl augmentează mereu cu sume însemnate.

Pagini literare Nr. 1 părăsește tiparul, după ce s'au învins toate greutățile tehnice inerente acestor vremuri. Abonamentul anual va fi în viitor pentru monarhie 20 coroane, iar pentru România și străinătate 24 coroane. Pentru anul 1916 însă — fiindcă vor apare numai 20 de numerii — va fi abonamentul pentru monarhie 16 coroane până la finea anului, iar pentru România și străinătate 20 coroane. (În anul trecut al Românului s'au strecurat câteva greșeli, rugăm să serviască informația de azi ca orientare precisă. — N. R.) Numărul 1 se expediază în aceste zile. Numărul 2 — care va apare la mijlocul unei Martie se va trimite numai abonaților, cari au trimis pe cel puțin jumătate an abonamentul înainte. La trimiterea abonamentelor să se indice și pe cupon că banii se trimit pentru Administrația „Pagini Literare” str. Zrinyi Nr. 1/a. (Nu este aceeași cu a ziarului „Românul”!). — Administrația „Pagini Literare”.

Decorarea unui subofițer român. Majestatea Sa a distins cu crucea de argint pentru merite cu coroană pe panticlă roșu-albă, pentru neobosita muncă adusă și meritele câștigate în fața inamicului, pe subofițerul manipulant clasa I., Sever Domșa dela regimentul de infanterie nr. 43.

D. Domșa e fiul venerabilului preot din Duleu (com. Caraș-Severin) Nestor Domșa, și la începutul răboiului a fost împărțit lângă șeful statului major al unei divisiuni în cancelarie la front, — actualmente la platoul Doberdo, — unde au dovedit întotdeauna superiorilor săi că Românul nu numai cu arma dar și cu peana și în orice loc știe și poate face serviciuri regelui și patriei sale iubite. În primejdia cea mai mare

— ziua-noaptea — spre uimirea tuturor d. Domșa cu sânge rece și-a făcut datoria punctual și eminent.

Convocare. Prin aceasta convocăm *adunarea generală ordinară a Reuniunii femeilor române din Arad și provincie pe ziua de 27 Februarie (11 Martie) a. c. la orele 4 d. a.* în localul școlii civile de fete din Arad.

Programul adunării generale:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.
3. Raportul comitetului pe anul 1915.
4. Raportul casieriei pe anul 1915 și cenzurarea socotelilor.
5. votarea bugetului pe anul 1915.
6. Propuneri și interpelări.
7. Inchiderea ședinței.

Convocarea se face numai în ziar și rugăm On. membre să se prezinte fără să mai aștepte altă invitare.

Arad, 16 (29) Februarie 1916.

Sofia Beleş m. p.,
prezidentă.

Victor Stanclu m. p.,
secretar.

Ostașii în vleață pentru văduvele și orfanii celor căzuți. Bibliotecarul Reuniunii meseriașilor sibieni, d. Geogre Lazar, culeg. tipograf, acum pe câmpul de luptă (reg. 310 de honvezi), a binevoit a transpune la Fondul Andrei baron de Șaguna pentru ajutorarea cu preferință a văduvelor și orfanilor eroilor noștri căzuți pe câmpul de onoare, suma de 30 cor., dăruită precum urmează: Iacob Crișan (Feiurd), bucătarul companiei a 11-a, 10 cor., Ștefan Duca notarul Reun. (Brün), George Lazar (Orăștie) și comandantul comp. a 11-a, câte 3 cor., Simion Tălmăciu (Valasud), Ilie Tepeș (Gyergyóbékes), Petru Lazar (Feiurd), Imbrea Papp (Tóti, Bihar) câte 2 cor., Teodor Ursan (Jibou), Petru Meteet (Gyula) și Petru Pop (Vârviz), câte 1 cor. Pentru prinos implorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra acestor binefăcători, aduce calde mulțumite, în numele „Reunionei sodalilor români din Sibiiu”, prezidentul ei Victor Tordășianu.

Informațiuni despre soldații pierduți. Am primit următoarea scrisoare:

„Domnule director,

Citesc adeseori în *Românul*, că despre cutare soldat nu se știe nimic, pe unde e, dacă mai trăește. Dacă mi se spune frontul, pe care a luptat soldatul (rusesc, sârbesc, italian), apoi numele de botez și de familie, regimentul, compania și gradul (rangul), cu care a slujit, bucuros caut prin *Crucea Roșie* de aici pe orișicine. Oameni, cari se credeau pierduți, au fost găsiți pe calea asta.

București, strada Esculap Nr. 5. Dr. Ioan Bălan, protopop unit'.

Învățătorii au să fie avansați ofițeri. Ministrul apărării țării a adus la cunoștința învățătorimei prin alianța reuniunilor învățătoresci din țară, cari anume drepturi au fost garantate în viitor învățătorilor înrolați. Toți învățătorii glotași de 42—50 ani obligați la serviciul activ, cari prin ținuta, atitudinea și calificarea lor pot ajunge ofițeri de gloate, vor avea îngăduința să se supună la examenul de ofițer după obținerea căruiia vor putea fi avansați de stegari și locotenenți. Ministrul apărării țării în nota adresată își exprimă năzuința și dorința de a împărtași învățătorii de toate avantajile posibile acestor timpuri grele în schimbul serviciilor prestate de ei pe terenele educației. Contingentele de 42—50 ani ai învățătorimii au adus reale servicii pentru cari ministrul ține să le exprime mulțumitele și tot sprijinul.

Nouă expediție daneză la polul nordic. Din Copenhaga se telegrafiază: Exploratorul danez *Knut Rasmussen* organizează în primăvară o expediție în partea nordică a Grönlandei pentru explorarea strămtorii dintre Grönlanda și pământul Peary. Expediția va pleca din primăvară din stațiunea Thule. Dacă din cauza stâncilor de gheață nu vor putea încă înainta, expediția va începe cu explorarea golfului

Neville. Membrii expediției sunt: *Rasmussen*, cartograful *Petru Frenchen* și geologul *Lange-Koch*. Preparațiile acestei expediții sunt conduse în Copenhaga de către o comisie de savanți.

Exportul parafinei și aramei românești rămâne tot prohibit. Afilăm din ziarele bucureștene, că guvernul român a reînnoit prohibirea exportului parafinei și aramei. Aceste produse nu pot fi exportate nici ca bază de compensații.

Avansat. Prietenul nostru **Dr. Alexandru Stoinescu**, avocat în Arad, care ca sublocotenent în rezervă a luat parte în teribilele lupte ce s'au dat anul trecut în Galiția, a fost înaintat la rangul de **locotenent**.

D. Dr. Al. Stoinescu în urma unei boale contractată pe câmpul de luptă se află în concediu acasă în Arad.

† **Gizela Cornelia Zigre**, soția distinsului avocat Dr. Georgiu Popescu, care de prezent se găsește pe frontul balcanic în rang de locotenent, a decedat Marți în 29 Februarie în Oradea-mare.

Indurerata familie a dat următorul anunț funebru:

Subsemnații consternați de adâncă durere anunță trecerea la viața eternă a mult iubitei soție, adorarei mame, fiice, noră, surori și cumnate **Gizela Cornelia Zigre** măritată **Dr. George Popescu** urmată azi în anul al 45-lea al etății. Rămășițele pământeste ale scumpei defuncte se vor ridica dela locuința din strada Beöthy Ödön Nr. 9 și se vor așeza după ritul bisericii ortodoxe române în 3 Martie a. c. la 10 ore dimineata în cimiterul gr. or. central spre vecinică odihnă. Dormi în pace suflet nobil! Oradea -mare, 29 Februarie 1916. Dr. Georgiu Popescu avocat-locotenent pe frontul balcanic soț. Nicolae G. Popescu stegar pe frontul Rusiei. Aurel C. Popescu cadet aspirant pe frontul Italiei fii. Nicolae Zigre tată. Izidor Popescu socru. Marioara V. Zigre măritată **Dr. Ilie. Elena Zigre** măritată **Kocsiss**, **Lucreția Zigre**, **Dr. Aurel Zigre**, **Dr. Nicolae Zigre** surori și frați. **Dr. Andrei Ile**, **Adalbert Kociss**, **Lucia Plopu** măr. **Dr. Nicolae Zigre**, **Dr. Teodor Popescu**, **Rozalia Popescu** măr. **Muscan**. **Ana Popescu** măr. **Georgea**, **Nicolae Popescu** cumnați și cumnate.

O centrală pentru hârta de ziar. Monitorul oficial publică în numărul său de ieri o ordinațiune a guvernului care cuprinde dispoziții privitor la întrebuintarea hârției de ziar în roluri cu scopul de a preveni lipsa de hârție ce s'a ivit. În scopul acesta se va înființa o centrală pentru hârta de ziare, în care vor fi numiți membri de primul ministru în înțelegere cu ministrul de comerț dintre proprietarii institutelor de editare și ai tipografiilor, care editează ziare. Depozitele de hârție de ziar vor trebui anunțate acestei centrale, care va avea exclusiv dreptul de a dispune asupra întrebuintării hârției de ziar și va stabili extensiunea maximală a ziarelor. Ziarele a căror număr se vinde cu 6 fileri vor putea apare de azi înainte, când intră în vigoare ordinațiunea, numai cu 49 pagini săptămânal, iar a căror preț de exemplar e 12 fileri numai cu 98 pagini.

† **Iustina Băban n. Anderco** a încetat din viață în anul al 39-lea al vieții și al 32-lea al fericeitei sale căsătorii, în 26 Februarie 1916. Rămășițele pământeste ale defunctei au fost așezate la odihnă în 29 Februarie după ritul bisericeii gr. cat. române în cimiterul de lângă biserica gr. cat. din Prilog (Rózsapallag). Pe defuncta o jelesc **Alecsandru Băban** preot gr. cat. ca soț. **Terezia Anderco** n. **Pop** ca mamă. **Victor Anderco**, **Gizela Stan n. Anderco**, **Artur Anderco** ca frați și soră. **Cornelia Anderco** n. **Roman**, **Iosif Stan**, **Alecsandrina Anderco** n. **Pop** ca afin și afine. **Ioan Pop**, **Amalia Szilvassi** n. **Pop** ca unchiu și mătușă. **Dr. Augustin Szilvassi**, **Ileana Szilvassi**, **Gizela Demian** n. **Szilvassi**, **Maria Szilvassi**, **Cornel Pop**, **Aurel Pop**, **Serena Hotea** n. **Pop**, **Iustina Mihali** n. **Pop**, **Ioan Pop** ca veri și vere.

Ora de închidere a localurilor de petrecere. Ministerul de interne a dat o ordinațiune prin care oprește ca localurile de petrecere să

mai fie deschise după ora 1 noaptea. Autoritățile polițienesti nu vor putea da permisiuni de prolongire. Ordinațiunea nu privește restaurantele dela gări. Contravențiile se vor pedepsi cu 2 luni închisoare. Ordinațiunea intră în vigoare în 6 Martie.

Prisonieri în Rusia. D. Ioan Neamțiu practicant de contabil la institutul de credit „Iulia” din Alba-Iulia înrolat la reg. de honvezi nr. 21, a ajuns prizonier la Ruși și e internat în orașul Viatka, de unde scrie cu datul 15/2 Decembrie 1915, că cu dânsul se mai află împreună încă dnii Gh. Boldea cadet, Ilie Urs cadet, Ioan Vigheci, Aurel Pop, A. Veisa, I. Netoțian și Iuliu Bernuți cadet.

Masaryk la Paris. Din Paris se anunță prin Geneva că Masaryk, fost profesor la universitatea din Praga petrece în capitala Franței unde a sosit din Londra. Împreună cu deputatul sârb Vesnici a luat parte la deschiderea facultății slave a universității din Paris.

Omagii engleze Jeannei D'Arc. Membrii camerei lorzilor și a celei comune britanice cari petrec la Paris, s'au prezentat ieri la statuia Jeannei D'arc de pe piața Pyramides și au depus la soclul statuei palmieri cu următoarea inscripție:

Reprezentanții camerei britanice închină Jeannei d'Arc acest palmier ca un simbol al armoniei complete dintre cele două țări, în ora în care cele două națiuni, unite în același sentiment de venerație pentru eroina de odinioară a Franței, apără ca o singură putere libertatea lumii. — (Din Temps).

La Librăria „Concordia” din Arad se află de vânzare următoarele calendare:

Calendarul Săteanului. Cu ilustrațiuni și mape din războiu (Sibiiu), 30 fil.

Calendarul dela Cluj 20 fil.

Calendarul diecezan (Arad) 50 fil.

Cucu. Calendar umoristic 30 fil.

Calendarul poporului (Sibiiu) 40 fil.

Banii să se trimită înainte adăugând pentru porto de fiecare calendar 10 fil. Pentru cele trimise în chipul acesta Librăria nu ia asupra sa nici o răspundere. Pentru recomandare să se trimită separat 25 fil. până la greutatea de un chilogram.

Ultima ora.

FRANCEZII AU IMPRESURAT FORTUL DOUAUMONT?

Berlin. — Lui Vossische Zeitung i se anunță din Paris: Ministerul de războiu anunță prin Agenția Havas următoarele: Dușmanului i-a reușit să ocupe câteva sate, între cari Neuhelus, dar aceasta pozițiune nu e importantă, deoarece acest ținut l'am evacuat din cauza esurărilor. Noi ne-am retras în o linie de apărare mai puternic apărută. Canonada violentă a artileriei dușmane nu s'a repetit.

Fortul Douaumont, în care se găsesc câteva sute de Germani l'am impresurat.

În Champagne acțiunea germană se manifestă numai local. Atacul german a atins punctul de repaos.

Că oare a încetat definitiv, încă nu se poate ști.

ENTENTA A INCERCAT O NOUĂ DEBARCARE LA GALLIPOLI.

Constantinopol. — Dela cartierul otoman se anunță: Câteva crucișătoare dușmane au bombardat Sedil Bahr, Teke Burnu și orasele deschise de pe coasta sinului dela Smirna. În 29 Februarie la sinul Akaba un crucișător dușman a bombardat tabăra noastră. Vasul dușman a debarcat o trupă de 300 oameni. După o luptă de 6 ore l'am alungat pe dușman. A doua încercare a eșuat deasemenea. Pe frontul dela Jemens am alungat trupele debarcate la Alfusch. Dușmanul a avut 160 morți. A căzut și un general.

REGELE GRECIEI NU SE DUCÉ LA SALONIC.

Genf. — Din Atena se anunță: Situația externă nu permite ca regele Constantin să părăsească capitala. Chiar din cauza aceasta regele nu va mai vizita fortificațiile dela Salonic, cum i-a făcut propunere generalul Sarrail.

POSTA REDACȚIEI.

Diul Dr. C. M., Lugoj. — Vă suntem mulțumitori și recunoscători pentru prilejul binevenit ce ne oferiți să lămurim o chestiune a cărei lămurire interesează mult publicul românesc. Nici un ziar românesc din monarhie nu primește ziarele bucureștene: „Viitorul”, „Universul”, „Naționalul”, „Adevărul”, „Dimineața”, „Epoca”, „Minerva”, „Acțiunea”. Aceste ziare le primește exclusiv, accentuăm aceasta, *Biroul presei din Budapesta*, care face traduceri din ele pe cari apoi prin *Biroul telegrafic ungar* le transmite presei din Ungaria.

Iar pentru ca să cunoști serviciul nostru de informațiuni, îți răspundem aci:

Telegramele și știrile le primim, ca și toate ziarele din monarhie, din Viena, dela Agenția telegrafică ungară, și le reproducem în românește din ziarele maghiare, germane și franceze, iar unele le reproducem deadreptul din ziarele românești, a căror intrare la noi este admisă de guvernul ungar, apoi mai primim știri și dela corespondenții și prietenii noștri din România, Germania, Elveția și — până de curând — din Grecia.

Că „lămuritorul” dv. pe ce cale ajunge, totuși, în posesiunea ziarelor oprite — după cum se laudă — în această privință să-i cereți lămuriri dlui „lămuritor”, el fiind competent a da răspunsul.

Observăm, că „lămuritorul” dv. își dă singur o importanță pe care nicidecum nu a avut-o. Suferind de mâncărimea de a apăra, „lămuritorul” dv. ar vrea să ne atragă în apele unei polemici. Regretăm însă a nu-i putea face această cinste. Pe noi ne preocupă lucruri mult mai importante și de interes general pentru neamul românesc, decât să ne batem capul cu sfătoșeniile neroade ale „lămuritorului” dv.

De altfel răspundem „lămuritorului” dv. cu următoarele rânduri pe cari le primim datate din gara dela *Timișoara*:

Timișoara, 1 Martie n. 1916.

On. redacțiune,

Înterup drumul aici spre a vă scrie.

În treacăt prin Ungaria văd la poșta redacției a ziarului... un răspuns către un domn Dr. C. M. din Lugoj, care, probabil, acum câteva zile făcuse critică ziarului dv. „Românul”. Aș dori să știu dacă acest domn citind ziarele maghiare și germane nu cumva a observat că articolele intacte și nelipsind nici cel mai mic semn de ortografie sunt așternute, în traducere, în coloanele ziarului... de multeori același articol de câte 3-ori? De ce atâtea răutate? Numai critică nu poate fi asta!

Vorbind drept, în ziarul dv. „Românul” găsesc mult mai dezvoltate articolele și mult mai esențiale, în privința realității ieșite din sursă absolut sigură.

D. dela gazeta... crede că noi nu vedem și nici n'auzim!?

Vă rog să dați publicității această scrisoare.

Cu dragoste

Aurel Arlenescu,

inginer hotarnic în T.-Severin
(România).

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ

Rugăm onorații noștri mușterii, că în cazuri de comenzi să se adreseze direct nouă, trimițând tot la adresa noastră și banii, iar nicidecum la administrația foii. Astfel, ni se va da posibilitatea de a rezolva toate comenzile urgente și punctual.

Cu stîmă:

Librăria „Concordia”,
strada Deák Ferencz Nr. 20.

De vânzare.

Din cauza înrolării la armată vând

2 tauri, soiul prim (pinzgau)

Unul e de un an, celalalt de 8 luni.
Cumpărătorii să se adreseze lui

NICOLAE IRIMIA proprietar
Nagyhalmágy, (Arad m.)

Caut

un învățacel

din familie bună, care posedă și limba maghiară și are 1—2 clase gimnaziale.

TRAIAN BAICU
comerciant.

Zalatna (com. Alsófehér-)

(Ba 2620—3)

VINURI

vechi și noui de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, care vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1913 — 1914			
Vin alb	— — —	1.60	1.35
Rizling	— — —	1.65	1.40
Boșu de Miniș	— — —	1.80	1.50
Carbenet	— — —	1.70	—

Vinuri noi din anul 1915.

Vin alb	— — — —	1.15
Rizling	— — — —	1.20
Șiller	— — — —	1.30

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 lei în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru calitatea vinului garantez.

No 2512

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m)

Rugăm stim. noștri abonați cari își schimbă domiciliul să binevoiască pe lângă noua adresă a ne comunica și pe cea veche. Ținând seamă de această mică rugare a noastră le vom putea trimite ziarul fără întrerupere și fără întârziere.

E consult, ca nu numai la schimbări de adrese, dar și la reclamări de orice natură, precum și la trimiterea banilor să se alăture banda (fașia) sub care s'a expedit ziarul. Se poate atașa și pe dosul cuponului dela mandatul poștal.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informații de necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respo-

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipa mașini de tălat și mașini de vărsat clișee precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**